

Purolaakasammal

Bäcksidenmossa
Plagiothecium platyphyllum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lehtisammaliin kuuluva purolaakasammal on melko kookas (5–10 cm), väriltään kirkkaanvihreä ja se kasvaa pystyversoisina tuppaina tai laikkuina. Versot ovat litteitä. Purolaakasammal muistuttaa muita suvun kookkaita lajeja, mutta eroaa niistä muun muassa kasvutavaltaan. Toinen hyvä tunto-merkki on suurennuslasilla näkyvä lehtien kärjessä sijaitseva läpinäkyvä solukko, josta kasvaa juurtumahapsia.

Elinympäristö ja levinneisyys

Purolaakasammal kasvaa varjoisissa ja pysyvästi kosteissa ympäristöissä. Useimmiten sammal esiintyy lähdepuroissa ja lähteiköissä, harvemmin valuvetisillä varjoisilla kallioilla. Se kasvaa tavallisesti kiviin tai soraan kiinnittyneenä, toisinaan myös vedessä kelluvana. Purolaakasammal karttaa kalkkipitoisia ympäristöjä. Sammalta tavataan Etelä-Hämeestä Enontekiön Lappiin asti, mutta se on koko levinneisyysalueellaan harvinainen ja paikoittainen. Yhteensä purolaakasammal tunnetaan noin 60 kasvupaikalta.

Nykytila ja uhkatekijät

Purolaakasammalen kasvupaikkoja uhkaavat lähteikköjen hyödyntäminen, lähiympäristöjen ojitukset ja metsänhakuut. Monet esiintymistä ovat muuttuneet oleellisesti viime vuosikymmenillä ojitusten tai vedenoton vuoksi. Puolet sammalen kasvupaikoista on suojelun ulkopuolella.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan purolaakasammalen kasvupaikan ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä, jotta puuston varjostus ja pienilmaston suojaisuus säilyvät. Kasvupaikkaa kuivattavia toimia vältetään. Sammalen kasvupaikoista luonnontilaiset lähteet ja lähdepurot ovat suojeltuja vesi- ja metsälain nojalla ja jyrkänteet metsälain nojalla. Joidenkin luonnontilansa menettäneiden lähdekasvupaikkojen tilaa voidaan parantaa lähteikön vesitaloutta ennallistamalla, mutta kunnostustoimenpiteissä on noudatettava suurta varovaisuutta. Suurin osa kohteista on tai rajautuu todennäköisesti METSO-ohjelmaan sopiviin elinympäristöihin (monimuotoisuudelle merkittävät kalliot ja jyrkänteet, pienvesien lähimetsät).

Lähteet

- Fagerstén, R. 2009. *Plagiothecium platyphyllum* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2008. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristö-opas. S. 205–207. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>

Kuva: Michael Lüth